

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarohie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oră 6 cr. a treia-oră 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măceșilor nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În România:

la dl Carol Schuller în București, strada Labirint nr. 4.

Epistole nefrancate se refușă. — Manuscrise nu se înapoiază

Un număr costă 5 cențuri v. a. sau 15 bani romi.

În fața situației.

Întrebarea, nu pentru-că am știut să ne jertfim numai, dar' mai ales pentru-că s'ntem neobosiți în luptă.

Credem a fi bine informați, când vestim pe cetitori, că cei care au luat moștenirea întemnițatorilor, nu numai 'și-au înțeles datorită, dar' sunt hotărâți să și dea un răspuns demn la întrebarea, pe care cu stăruință o pun toți Românii.

Vor merge neînfricați înainte, vor chema la luptă sfântă și dreaptă pe toți bunii Români. A sta și a contempla trecutul, a perde vremea cu discuții teoretice, cu diferite discuțiuni academice și sofisme nerodnice, ar însemna să șovăim.

Ear' a șovăi acum, ar fi să comitem o crimă națională.

Vremurile ce străbatem nu s'nt, nu pot să fie ale sofistilor, ale șovăitorilor, ci ale luptătorilor hotărâți, care n'au altă țintă, decât ca în adevăr cutreieră să se servească de vârf și să fie amicii combinațiilor deșerte ori ascunse, ci singura deșă trebuie să le fie: înaintea, cu gândul curat, cu fruntea senină și pieptul deschis.

Șiretlic unguresc. Drept răspuns la rugarea dlui Dr. Rényi József, fostul president al comitetului, care a redactat răspunsul studenților maghiari la Memoriul studenților universitari români, dl V. A. Urechia, venerabilul președinte al Ligei a trimis acestuia broșura sa „Acte inedite” și „Vocile latine”, scriindu-i și câteva cuvinte.

„Budapesti Hírlap” dela 28 c. face ca mare din acest răspuns, întortochiând, se înțelege, adevărul. Astfel nu spune, că scrisoarea dlui V. A. Urechia este un *résumé*, ci zice, că venerabilul president al Ligei așa, din senin, s'a adresat lui Rényi, exprimându-și dorința încheierii „frăției româno-maghiare”. Nu reproduce nici condițiile, sub care dl Urechia crede că se poate face această „frăție”.

Vom face-o noi.

Colonisările. Într-o corespondență din Lipova, publicată în „Pester Lloyd” dela 27 Octomvrie se scrie:

„Colonizarea pusă la cale de fostul ministru de agricultură contele Bethlen în comitatul Caraș-Severinului merge înainte. Acum se lucrează la înființarea unei colonii între Bălcinț și Valea-Lucega. Com-

biată păsărică în cloșul seu. Sbură ca fulgerul prin vînzăch; dar' nici eu nu-l greșii din țintă, și trăgînd asupra lui l'am nimerit! Durere însă, și păsărica a căzut moartă! Ce 'mi-a păsat mie? De acum n'o să mă mai vezi! Plec în munții și codrii mei, acolo e libertate și precum a pășit-o vulturul, așa pot să o pătească și unii oameni, de ar fi ei chiar și — marchisi!”

Era o dimineață încântătoare de primăvară. Tot satul era în pozie de așteptare, așteptînd să vadă cum Mario, însoțit de suita sa splendidă și numeroasă, avea să ducă pe Lola înaintea altarului.

El se prezentă în societate cu zece dame și zece cavaleri, toți călări, salutați de sunetul clopotelor și fanfarei!

Lola îl aștepta în haină albă, pîrlă ei bogat, negru, strălucitor, era împletit în plete frumoase și pe cap purta o diademă presărată cu nestimate. Un fior o trecă când se urcă pe murgul ei alb și scinten. Care avea să o ducă la capela din cetate. Cu frică în inimă se gândi la drumul ce ducea prin codrii, în care se retrăsese Giovanni, își aduse aminte de vorba cea... cu vulturul.

Societatea se învîntă repede. Mario ținea murgul Lolei de frîn, sărta fata, care nu putea răspunde nici un cuvînt de mișcată ce era. Abia ajunseră în deșul codrului, când eată o ploaie de gloanțe îi întimpinară, și mai mulți din cavaleri căzură morți. Era Giovanni cu tovarșii sei, care așteptau societatea dintr-un loc de pîndă. Giovanni se repezi ca un fulger pe murgul fetei și sbură cu ea.

plexul de păduri de acolo, avînd o întindere de 8000 jugere se va tăia încă în anul acesta, ear' noua colonie va fi pe semne populată deja în primăvara viitoare”.

În fața acestei agresiuni, frații noștri din Bănat, un ne îndoiim, vor lua și ei mijloace de apărare.

Congresul catolic din Pojon. Zilele acestea a apărut protocolul impositiv adunării a catolicilor, ce s'a ținut nu demult la Pojon. Între altele în protocol se cuprind și următorul pasagiu marcant: „Catholicismul a creat Ungaria și a desvoltat-o secolii de-artindul fără întrerupere. Coroana, care împodobește în mod constituțional capul sacrat al monarhului nostru și e un adevărat paladiu al dignității regale sancționate — în numele lui Dumnezeu — prin biserică, nu are, fără de catolicism, nici o valoare etică. Încoronarea, fără de biserică, ar degenera la o noastră politică fără învîntă până acum să credem în nedesbinarea bisericii de statul, al cărui monarh obține sancțiunea sa cu concursul educației politice prelat. Roadele acestei educații politice au fost un bun comun al tuturor cetățenilor patriei, ele au fost isvorul convingerii generale, că Ungaria — eată vreme de secole — prin viziunea primăvară a coroaanei, acest semn vizibil al puterii sale, din mîinile înaltului prelat al bisericii catolice — e și trebuie să fie numai un regat catolic”.

Liga. Liga continuă a fi obiectul de discuțiune al presei maghiare. Foile ungurești din cănta innuri de bucurești că dl N. Filipescu 'și-a dat demisia din comitetul Ligei.

Astfel „Magyarország” dela 28 Octomvrie sub titlu „Guvernul din București și Liga culturală”, după-celaud guvernul român „pentru-că de câteva luni a pășit cu energie neobidnuită contra agitațiilor ligiste”, cu litere groase vestește, că: „demisia dlui N. Filipescu, membru marcant al partidului conservator, este și ea o protestare contra ultiurilor Ligei”. Își exprimă apoi bucuria, că „prea guvernamentală română atacă violent pe dl D. Sturdza, cap al agitațiilor ardelenice”. Mai spune, că tuturor funcționarilor de stat li-s'a ordonat să ese din Ligă.

Serisele din maghiare, de sine se înțelege, trebuie primite sub cuvenita rezervă.

Ungurii 'și-au mai găsit un amic, care combate „ultimurile Ligei”: pe

francezul S. de Herédia, care într'un articol din „Pesti Napló” dela 28 c., după-ce-'și exprimă regretul asupra luptei ce s'a încins între Români și Unguri, îi ia în apărare pe aceștia din urmă, zicînd, că tot nu vor fi așa de barbari precum îi arată Liga română.

Ca să se vadă cât este orientat Francezul asupra celor ce se petrec în Ungaria, reproducem următoarele din articolul pe care îl scrie în numitul ziar:

„Chiar în acest minut, când Liga din București îi încarcă pe Unguri cu injurii, — ei (Ungurii) se frămîntă și unifică legea electorală din tot regatul ungur și își exprimă tendința de a realiza reformele cele mai largi întru îndreptarea organizării administrative și sociale”.

Se vede că nu are cunoștință nici de declarația ministrului Hieronymi, nici de „actele ministrului maghiar Lágyi. Agenții guvernului maghiar l-au tras pe sfoară, 'și-au bătut joc de el.

Legea de naționalități a Ungariei.

Sub acest titlu publică „Allgemeine Zeitung” din München în numărul seu dela 26 Octomvrie n. a. c. următorul remarcabil articol, care mult îi va supăra pe guvernamentalii noștri:

„În îndelungata și strălucitoare dominață și „naționalitățile” nemaghiare din Ungaria, articolul unguresc de lege 44 dela 1868 joacă un rol cu desăvîrșire special, care afară de Ungaria nu totdeauna și nu pretutindenea este ținut în vedere. Anumit de câte-ori se ridică în străinătate recriminări și imputări relativ la tratarea popoarelor nemaghiare de către legislatură, guvern și administrația țării, totdeauna apărătorii politicii oficiale de naționalități, în rară conglasuire afirmă, că nici într'un stat poliglot de pe pământ nu s'au dat diferitelor neamuri atâtea drepturi și libertăți ca în Ungaria.

Adevărat că chestia naționalităților nu ușor poate avî în alt stat cultural o asemenea importanță ca în cele două state ale monarhiei habsburgice, în Austria și în Ungaria, care în această privință au nota comună, că nici într'unul din ele nici o naționalitate n'are majoritatea absolută. Din contră în Cis- și în Transleithania rasei „con-

De spirit.

Îl întâlnește pe ziaristul N., un bătrîn încărunit pe cărarea spinoasă a gazetăriei. Pare ca-și-cum l'ar apăsa ceva, și în decursul conversației 'mi-am permis să-l întreb de cauza indispoziției sale.

„Griji de existență!” îmi zise el melancolic. „Ce spui!?” întrebai compătimitor. „Azi”, urmă el cu frunțetă, „mi-a spus șeful că-i este teamă, că nu se va mai pute folosi cu mine. Lucrurile mele ar fi plictisitoare, nemoderne. Să scriu cu spirit 'mi-azis”.

„Ei, ce să-ți spun, domnule”, i-am zis eu, „aci are tot dreptul șeful d-tale. Un articol înțeles în stil la înțeles sau o recenziune clară, obiectivă — acestea nu mai sînt la modă. Astăzi totul trebuie să fie original și de spirit. Ca scriitor modern trebuie să faci ca bucatarii, care cele mai imposibile materii le gătesc de-ți gădila limba de tot agreabil. — Criteriul unui bun bucatar e lucrul principal — un sos picant. Materia poate să-ți fie de tot indiferentă.

„Ceea-ce spui, fie frumos, fie adevărat sau bun, trebuie să se lase rece, tocmai așa ca și pe publicul cetitor. Totul depinde dela găteala. D-ta ca bucatar modern — pardon — ca scriitor modern trebuie să-ți întocmești mai întâi un „dulap cu mezeluri”, adică cu alte cuvinte: vei cînti cât se poate de mult și superficial, pentru-ca să-ți câștigi cantitatea necesară de nimb cultural. Preferă mai ales străinătatea, anume pe Ruși, Norvegieni și Francezi. Cetește anume și autori care au sîrșit în casa de nebuni.

FOIȚA „TRIBUNEI”

Rosa din Acireale.

— Traducere din nemțește. —

Ea se numia Lola și era de cincisprezece ani, în același timp cea mai frumoasă floare din sat. Da, era așa de frumoasă, încât îi mersese vestea și în depărtare, până chiar în satul Montrone, unde fetele au ochi strălucitori ca stelele nopții, și până în Asinin, unde cum spune povestea, fetele dela ângeri își trag originea.

În sat și împiegurime o numiau „Rosa din Acireale” și flăcăii satului cântau despre ochi ei schmețietori, despre sprâncenele-i negre, îi laudau trăsăturile gingașe ale feței sale.

Este mai daltă ca crinul ce crește în văile noastre, și nici când nu a înflorit o roșă cu culoare mai frumoasă, ca cea a buzelor tale, — îi zicea duhovnicul satului.

Lola era iubită și împresorată din toate părțile.

Ficiorii din sat se simțiau mândri, dacă în ea de sîrbătoare puteau să învie în horă cu ei. Însă Lola 'și-a dat inima ei lui Giovanni, înflăcăratului Giovanni, care avea douăzeci de ani, și totuși era tare și mare ca un uriaș, era adorat de toate fetele. Dar' mai daltă, cât de mult o iubea pe Lola! Ei erau vecini și tovarși de jocuri din copilărie, el își împărția cu ea toate dulceturile cari le căpăta, și se bătea voios cu băieții sălbateci din sat, care cutezau să-și uite respectul față de mica lui Lolă. Dar' Giovanni era sărac, singur în lume și trăia numai din

câștigul vînatului. Ca vîntător el era fără seamîn.

Într-o zi sosi o societate de dame și domni călări în sat. Ei făcură act un mic popas, spre a se recrea, gustînd unii lapte, ear' alții perseci proaspete din cele mai frumoase ce le avea tatăl Lolei și din cari fetele le aduse o coră plină. Domni o sorbiau cu privirea și nu se mai îndestulau de a o fixa; ear' damele își mușcau buzele până la sânge, de invidia ce le rodea. Și Mario, marchisul de Mentone îi făcea complimente, și când o putu face neobservat, îi șopti să-l aștepte deseară în capătul satului, unde avea să-i spună ceva, căci de nu-l va asculta, atunci s'a isprăvit cu liniștea lui. Ea n'a consimțit, marchisul a insistat însă cu atîta farmec, că a cucerit-o pentru rugarea sa, și ea i-a promis că-l va aștepta la locul numit.

De aici înainte se întîlniră zi de zi. El era bogat, avea casteluri, palate, grădini, prăsurii și cai. Nenumărați salivatori așteptau poruncile lui.

Era frumos și de o cultură distinsă. I-a jurat credință eternă și i-a destăinuit, că vrea să o împodobească cu toată splendoarea, să o ducă înaintea altarului și să o facă stăpînă peste bunurile strămoșilor lui...

Toate acestea au răpit inima și gândirile fetei, se învol la toate și Giovanni era uitat!...

Giovanni nu a uitat-o, n'a uitat-o ci într-o seară venind la ea, îi zise:

„Astăzi am fost pe un vîrf de munte, unde am văzut deodată un vultur, purtînd o

biată păsărică în cloșul seu. Sbură ca fulgerul prin vînzăch; dar' nici eu nu-l greșii din țintă, și trăgînd asupra lui l'am nimerit! Durere însă, și păsărica a căzut moartă! Ce 'mi-a păsat mie? De acum n'o să mă mai vezi! Plec în munții și codrii mei, acolo e libertate și precum a pășit-o vulturul, așa pot să o pătească și unii oameni, de ar fi ei chiar și — marchisi!”

Era o dimineață încântătoare de primăvară. Tot satul era în pozie de așteptare, așteptînd să vadă cum Mario, însoțit de suita sa splendidă și numeroasă, avea să ducă pe Lola înaintea altarului.

El se prezentă în societate cu zece dame și zece cavaleri, toți călări, salutați de sunetul clopotelor și fanfarei!

Lola îl aștepta în haină albă, pîrlă ei bogat, negru, strălucitor, era împletit în plete frumoase și pe cap purta o diademă presărată cu nestimate. Un fior o trecă când se urcă pe murgul ei alb și scinten. Care avea să o ducă la capela din cetate. Cu frică în inimă se gândi la drumul ce ducea prin codrii, în care se retrăsese Giovanni, își aduse aminte de vorba cea... cu vulturul.

Societatea se învîntă repede. Mario ținea murgul Lolei de frîn, sărta fata, care nu putea răspunde nici un cuvînt de mișcată ce era. Abia ajunseră în deșul codrului, când eată o ploaie de gloanțe îi întimpinară, și mai mulți din cavaleri căzură morți. Era Giovanni cu tovarșii sei, care așteptau societatea dintr-un loc de pîndă. Giovanni se repezi ca un fulger pe murgul fetei și sbură cu ea.

Mario însă și conștii lui, în puține clipe s'au deșteptat din uimirea ce-i cuprinsese pentru această surprindere, și cu o ceată de servitori bine înarmați, care erau în urma societății, au alergat ca viforul în urma garilor.

Într-această Giovanni ajunse cu Lola la marginea unei prăpastii, unde se opriră. El o ținea în brațe și plîngînd de durere o sărută cu înfocare, așa că Lola ca din somn se trezi din starea ei de leșin. Venindu-și astfel în ori, zise ei blîndește:

„Măică Precurată! Dumnezeu m'a pedepsit pentru-că m'am lăsat a fi prinsă de sumeție; iartă-mă, Giovanni, eu nu mai sînt vrednică de tine!”

Mario era nemângăiat! Prietenii lui își dădeau toată silința de a-l consola. DAMELE îl priveau cu adîncă duioșie, și clătînînd din capete își povestiau trista întemplieră.

Vestea tristă despre sîrșitul „Rosei din Acireale” a străbătut cu iuteală mare din sat în sat. În Dumineca următoare, duhovnicul din sat a predicat despre sumeția fetei, spunînd că *pacatul* acesta nu rămîne nepedepsit!...

Alinda.

duce-toare" li stă în față o majoritate de cetățeni de alte limbi, cu altă individualitate etnică deosebită.

Cât de mult dominează în Ungaria chestia naționalităților terenul politic, rezultă chiar și din importantul fapt, că numai decât la primul pas după restabilirea constituției confiscate, dieta ungurească dela 1861 a făcut în adresa sa unanim primită, înaintea Tronului și a publicității promisiunea solemnă: „Nu vom uita, că locuitorii de limbă nemaghiară ai Ungariei, încă sînt cetățeni ai Ungariei, și printr-o lege vom garanta tot ce în punctul acesta pretinde interesul lor și al patriei”. Și conducătorii și oratorii partidelor parlamentare de atunci, din stînga și din dreapta, se întrecuau unii pe alții în asigurări și promisiuni în favoarea populației nemaghiare a țării. Bar. Ios. Eötvös asigură, „că cauza lor (adecă a Maghiarilor) este una cu aspirațiile de libertate a tuturor popoarelor din monarchie”, opozițional bar. Simonyi vorbea că „dorințele legitime ale naționalităților vor fi împlinite” și că (Maghiarii) „vor împărți drepturile în părți egale cu ele”. Col. Tisza, ministrul-president de mai târziu a enunțat principiul: „Se va purta de grijă, ca fiecare să i-se deosebească de a-și crește copiii în propria sa direcție națională”, ear' ministrul de culte și instrucție de mai târziu, August Trefort, accentua că „România, Sârbia, Germanii, Slovacia și Rutenii, au să-și poarte afacerile municipale în limba lor și să folosească în școlile limba care vor voi”. Ba el enunță principiul: „Pe teritoriul, a căror populație este mixtă, nici-cînd nu se vor forma state după puncte de vedere naționale. Asuprirea naționalităților, pe cât de puțin este compatibilă cu libertatea, pe atât de greșită și neduce-toare la scop politic ar fi... Precum între religii nu este permis să fie religie privilegiată, tot asemenea nu este permis ca în Ungaria să existe naționalitate privilegiată”. Ce mirare, că pe timpul provisorului constituțional dela 1861—1867 aceste naționalități aveau mai multă încredere în politicienii ungurești, ca în bărbății de stat dela Viena, în a căror cuvînt, pășite fiind din trecut, foarte serios se îndoaia și în mare parte rezistau ademenirilor, cu deosebire ale dlui Schmerling. Că bine au făcut atunci, este, se înțelege, altă întrebare. Decursul ulterior al afacerii naționalităților mai curînd dovedește contrarul.

După restabilirea constituției ungurești în anul 1867, dieta s'a văzut îndemnată conform promisiunii din 1861 și 1866 să eximită o comisie „pentru examinarea chestiei naționalităților” (1868). Deja în sinul acestei comisii reprezentanții principiului libertății s'au lovit crâncen cu aceia ai ideii de stăpînire. Cei dintîi cereau anumit adevărata și deplina egală îndreptățire a limbilor țării în afacerile publice, după-cum aceasta era stabilită în Ardeal printr-o lege din 1863. Majoritatea comisiei s'a pus din contră pe alt punct de vedere. În loc de o lege despre egală îndreptățire a făcut mai mult o lege în favoarea unei singure limbi de stat, a celei maghiare, al cărei domeniu a fost regulat în toate privințele. Această „limbă de stat”, este limba consultărilor și a agendelor legislative și a tuturor ramurilor guvernării, în ea se fac legile și trebuie să se poarte protocoalele și să se rezolve agendele jurisdicțiunii. Asemenea limba ofi-

„Din acest dulap cu mezelicuri ia: mici alusuni, aperçuri, citate, dar' dacă dispui de o conștiință mai largă, poți modifica ceva din tesaurul cetit, dându-l ca original. Pe urmă vin aserțiuni nebune și descrieri bizare. Mai departe îți recomand să freci în sosul d-tale cât se poate de multe tablouri și comparații căutate. La toate acestea mai adaugi încă vr'o câteva linguri pline cu stupidități fulminante și sosul de spirit e gata. În orice cas însă trebuie să eviți ori-ce adaus de obiectivitate și calmitate.”

Bătrânul gazetar dete din cap. „Asta nu o pot. N'am deloc talent pentru așa ceva”. Am trebuit să rîd și l-am întreat: „Ce talent? sau crezi că pentru a scrie cu spirit se cere talent? Vorbă să fie, asta se face oarecînd. Esențialul e fasonul. Receta e teribil de simplă; nu trebuie să pui capul în pământ.”

„Întîia și principala prescriere este totdeauna: nou și original cu ori-ce pref. Nici-cînd nu trebuie să scrii ca un om de toate zilele, ci să cauți să-ți însușești un fel de scriere bizar, care nu i-a trîsnit încă nimîru prin minte. De un lucru să fugi cu spaimă în expresiile și ideile dumnilite, și anume: de aceea, ce-ți dictează mintea să-nătoasă. Ceea-ce n'a fost până acum, exagerarea trebuie să producă aci surescitarea. Scrie dacă vrei ca un nebun, sigur va plăce excelent oamenilor nostri în fine de siècle. Dar' cum țî-am spus, nu trebuie să-ți închipui lucrul așa de greu, începe numai.”

„Voi să încerc!” zise el și plecă. Și în adevăr a ajuns acum un scriitor foarte de spirit. Trad. de b.

cială a tuturor judecătorilor reg. și limba universităților este cea maghiară.

Că astfel extins domeniul limbii statului pentru limbile naționalităților a rămas numai un teren foarte modest, este evident, dar' și acest teren modest a suferit și alte restrîngeri prin legi create mai târziu. Cea mai importantă dintre aceste restrîngeri se găsește în abrogarea de fapt a dispozițiilor §-lui 17 din legea naționalităților, după care ministrul instrucției este obligat „a se îngrijii, după puțință, ca în institutele de învățămînt ale statului cetățenii de fiecare limbă a țării, dacă locuiesc în masse mai mari împreună să se poată cultiva în apropierea (întinului locuit de dinșii în limba lor maternă, până la gradul în care începe instrucția academică mai înaltă”. De altă parte legea ungurească despre școlile medii dela 1883 prescrie, că în institutele susținute de stat și de jurisdicțiune, limba de propunere poate fi numai cea maghiară.

Tot așa este și cu alte dispoziții ale legii naționalităților. Peste tot deja demult s'a nascocit interpretarea, că „legea aceasta regulează drepturile individuale ale cetățenilor de limbă nemaghiară, dar' nu drepturile naționalităților nemaghiare”. „Egala îndreptățire, atât de tare clausulată”, observă prof. Dr. Gumpłowicz, „este aici numai un cuvînt gol”, și după adevărata stare a lucrurilor cu totul alt titlu ar corespunde, bună-oară „ordinea de dominațiune”. Actualul ministrul de instrucție al Austriei, cav. de Modyeski, zice despre această lege ungurească de naționalități, „că caracterul ei, pe scurt spus, culminează în negarea deservită a egalei îndreptățiri naționale. Dela promulgarea acestei legi, în cercul ei de valoare, absolut nu mai poate fi vorba de naționalități, căci nici unuia din popoarele nemaghiare nu i-s'a recunoscut dreptul politic de naționalitate”. Verdictul acesta este congruent cu enunțarea unuia conducător al acestor naționalități, a Românului A. Mocsonyi, care a declarat cînd cu crearea acestei legi: „Legea pune națiunile vii în cripta piramidei supremației maghiare”.

Experiența de mai bine de un pătrar de secol a dovedit, că îngrijirile relative la această lege, precum și aporțiile asupra caracterului și valorii sale au fost cu deservire îndreptățite. Legea aceasta n'a rezolvat chestia naționalităților în Ungaria, n'a adus pacea dorită, ci din contră a contribuit la înăsprirea relațiilor dintre diferitele popoare și „rasa conducătoare”. Dela reinvierea șovinismului maghiar rezolvarea chestiei naționalităților din Ungaria a fost împinsă tot mai departe îndărăt, ear' astăzi în această privință domnește în țeară neliniște generală.

Cum se și fie altfel, cînd și cele mai modeste concesiuni ale legii naționalităților în favoarea nemaghiarilor, sînt considerate de atentate contra „unității statului”, de negarea „ideii de stat maghiar”, și sînt persecutate și pedepsite. Este foarte consecvent cînd matadorii șovinismului maghiar, ca d. p. comitatul Ciojana în reprezentanța sa dela 30 Octomvrie 1893, cer dela parlament abrogarea legii naționalităților, pentru-că această lege „conține o mare contradicție” și „nu corespunde condițiilor de viață ale Ungariei, ci teoriilor învătăților din străinătate”. Asaltul contra acestei legi dela început trecea de semn al sentimentelor patriotice, neobservarea dispozițiilor legii este totată de mult lăudată de „opinia publică”, pe cât de mult este hulită și bînuită de nepatriotică pretensiune ca legea să fie respectată. Așa s'a făcut, că după cuvintele Maghiarului L. de Mocșary, „nu există nici un singur punct în legea naționalităților dela 1868, care să nu fi fost violat în sute și mii de casuri”, așa că legea aceasta, „în realitate nici nu există”.

Dar' ce atitudine observă guvernul relativ la reținerea legii naționalităților? În fața propunerilor și a pretențiilor de repetate ori ivite în parlament, ca legea să fie „din temelii” modificată s'au abrogată cu totul, a declarat ministrul-president unguresc, Dr. Wekerle, dela 13 Decemvrie 1893, că guvernul nu este dispus a satisface dorințele de felul acesta; legea naționalităților va rămîne și în viitor în vigoare, intru cât dispozițiile ei nu sînt modificate prin alte legi ulterioare.

Puțina mîngăiere ce s'ar mai putea afla, pentru nemaghiari, în această asigurare, a fost cu deservire distrusă printr-o declarație recentă a aceluiași ministru-president. La 9 Oct. a declarat anumit dl Dr. Wekerle, în casa deputaților, că „singuratic dispoziții ale legii naționalităților sînt absolut neaplicabile”. Prin această declarație șeful guvernului unguresc a făcut, după a noastră părere, o enunțare, ale cărei consecuente nu le-a cumpînit bine. Acest sucurs la intoleranța națională este cu atât mai îngrijitor, după-ce se bazează pe o aserțiune nedovedită. Ministrul-president a zis, că exemple practice ilustrează pretinsa neaplicabilitate a amintitei legi. Dar' el n'a citat nici un singur exemplu practic de felul acesta; tot asemenea a întrelăsat a spune care „singuratic

dispoziții” sînt „absolut neaplicabile”. Se poate numai presupune, că este cu deosebire folosirea limbii poporului în oficiile publice și la judecătorii. Însă în această privință cu drept cuvînt se poate face provocare la aceea, că experiența nu oferă nici un exemplu valabil din viață, căci nici acum nici mai demult nu s'a făcut nici o încercare serioasă de a aplica respectivele dispoziții ale legii. În contradicție cu legea naționalităților, în ținuturi poliglote foarte des, ba mai totdeauna sînt aplicați funcționari și judecători, care nu cunosc limbile folosite acolo. Se înțelege, că în chipul acesta legea naționalităților este „absolut neaplicabilă”. Dar' oare poporul este pentru funcționarii sau funcționarii pentru popor? Cine intră în serviciul public, are să corespundă condițiilor acestuia, și între aceste, în sensul legii, ar trebui să fie și cunoașterea limbii poporului.

Dar' nici poporul nu i-se lasă validitatea drepturilor sale naționale, și așa foarte puține. Numai un exemplu din timpul mai nou: congregația comitatului Bistrița-Năsăud, compusă în majoritate covîșitoare din Sași și Români, a hotărît ca ordinea de zi a congregațiilor comitatense să fie publicată și în limbile germană și română, pentru-ca nemaghiarii care nu știu ungurește, să știe cel puțin despre ce au să se consulte. Această hotărîre, basată pe legea din 1868, a fost anulată de ministrul de interne în urma recursului minorității maghiaro-jidane. Va să zică și acest conclud apartine dispozițiilor „absolut neaplicabile” ale legii. Dar' atunci ce este „aplicabil”?

Că acușaii nu cunosc limba pertracării judecătorești, că ei trebuie să suferă acușarea, apărerea și sentența, fără de a ști de ce este vorba, acestea, durere, sînt lucruri de toate zilele, tot asemenea și conflictele de limbă cu funcționarii administrativi, financiari, de postă și telegraf, dela drumurile de fer etc. Pretutindena cetățeanul nemaghiar trebuie să afe, de multe-ori în chip foarte neplăcut, că el este în patria sa numai cetățean de a doua categorie.

Și la acestea mai vine acum și declarația recentă a ministrului-president și alcătuite pentru șovinismul de toate gradele o provocare de a lăsa nerespicate și dispozițiile celalalte ale legii naționalităților și a călca chiar și aparența respectării legii. Dar' atunci pentru-ce nu se hotărîște ministrul-president să revizească legea? Sau măcar să abroage această lege „absolut neaplicabilă” și demult găurită? Causa este evidentă: Atunci nu s'ar mai pute îndruma străinătatea la dispozițiile „liberale” ale legii naționalităților și nu s'ar mai pute lăuda nimeni, că nici într'un stat cultural din Europa cetățenii de altă limbă nu se bucură de atâtea libertăți și drepturi ca în Ungaria.

Oare mai prinde-va multă vreme această amăgire a străinătății?

Pázmándy earăși desmascat.

Eată epistola, pe care a adresat-o amicul nostru Dr. Stefan C. Pop ziarului „Hazánk”, care constatase, că există o mare deosebire în chipul cum a relatat despre congresul din Haaga agentul Pázmándy, și între raportul publicat în „Tribuna”:

Stimate Domnule Redactor!

Stimata redacțiune a ziarului „Hazánk” voind să se orienteze în fața publicațiilor contrare date despre congresul dela Haaga, a provocat pe dl Pázmándy Dénes, care acum s'a făcut renumit prin rolul seu în chestiunea naționalităților, ca să se declare.

Declarațiunea așteptată a sosit în numărul dela 23 Octomvrie al lui „Hazánk”. În această declarațiune a sa, dl Pázmándy se ferește dinaintea ascuțitului chestiunii, ca și cumătră din poveste, care vorbea de altceva, cînd i-se cerea plata vinului beut. Ascuțitul chestiunii stă adecă într'aceea, că dl Pázmándy s'a fost pus să telegrafeze din Haaga la Pesta, că congresul a hotărît, ca la 1896 să-și țină ședințele în Budapesta. Ear' eu în raportul trimis „Tribunei” am scris, că la punctul 11 al ordinei de zi a vorbit Pázmándy Dénes și a invitat congresul la Budapesta pe 1896 din ocaziunea milenului; conferența însă a preterat unanim această propunere. La acest contrast nu reflectează dl Pázmándy, deși raportul meu e cu totul contrar raportului d-sale, și totată el cuprinde adevărul curat, precum se poate vedea în procesul verbal al conferenței.

Al doilea contrast mare între raportul meu și al dlui P. D. s'a arătat în aporțirea poziției, ce conferența a luat față cu chestiunile naționalităților. D. P. D. a susținut și susține, că dl Trarieux, senatorul francez nu ar fi făcut congresului nici o propunere în favoarea naționalităților, mai mult, că ar fi votat contra Valahilor. Față cu această aserțiune eu declar, că fiecare cuvînt al raportului meu referitor la această chestiune e adevărat și cuprinde purul adevăr. Anume,

conform punctului al 8-lea din „ordre du jour” domnii Trarieux și Pandolfi au făcut congresului următoarea propunere:

„Ordre de jour 8. Motion de MM. Trarieux et Pandolfi: La Conference Interparlementaire recommande á chacun de groupes des nationalites diverses qui la constituent de se placer toujours au point de vue des regles superieures de la Justice dans les actes de la politique auxquels ils sont appelles a participer.”

Conferența a primit unanim această propunere. Ear' aceasta s'a făcut chiar în urma chestiunii române, precum dl P. D., care cu o încordare desperată a lucrat contra primirei ei, o știe prea bine. Cînd anume în comisiune era vorba de propunerea referitoare la chestiunea română făcută de eminentul reprezentant al Elveției, mai mulți înși, cu considerare la susceptibilitatea monarchiei austro-ungare, au fost propus o rezolvare cu tact a acestei chestiuni. Între alții general Yung, reprezentant francez, exprimîndu-și deosebita sa simpatie față cu Români, a propus, ca conferența să scrie pe speșele sale concurs pentru studierea profundă a chestiunii naționalităților. Atunci domnii Trarieux și marquis Pandolfi au declarat că aceasta puțină mîngăiere poate da Românilor și și-au exprimat dorința, ca conferența să se exprime acum în favoarea Românilor. Astfel s'a primit mîngăirea de mai sus, pe care dl P. poate să o nege, o adevăresc însă procesele verbale ale conferenței și toți membrii comisiei.

Se mai apără dl P. și contra aceleia, că ar fi făcut concesiuni. Eu, ce e drept, despre astfel de pretinse concesiuni n'am scris, dar' dl P. nu-mi va lua în nume de rîu, dacă-i voi spune, că în decursul congresului nici-decum nu (înă la principiul d-sale: *Biegen oder brechen*, propovedit de dînsul pe aici, pe acasă.

dl P. mai zice, că eu am fost la congres ca consilier. Deși acest rol pentru mine este foarte onorific, totuși trebuie să declar, că eu am fost numai un simplu privitor al evenimentelor; în această calitate din conversațiile avute cu numeroși membri renunțați ai conferenței am ajuns la convingerea, că dl Pázmándy a plecat într'un cîas foarte rău a informa Europa cultă și dacă poate fi vorba de fiasco, acesta nici-decum nu cade în partea Românilor.

Primiți... etc.

Arad, la 22 Octomvrie 1894.

Dr. Stefan Pop, advocat.

O scrisoare a dlui Cantilli și — deputatul Horváth Gyula.

(Correspondența particulară a „Tribunei”)

Budapesta, 27 Octomvrie n. 1894.

În numărul de ieri al arogantului „Magyar Hirlap”, prim-redactorul Horváth Gyula, deputatul Têrnevei-mici dă în publicitate o scrisoare a dlui Cantilli, membru al societății etnografice și fost participant la nefericitul congres din Budapesta, care scrisoare dl Cantilli a trimis-o „bravei” redacțiuni drept răspuns de mulțumită față cu atacurile fără rezervă și ai pute zice nerușinate ale acestui jurnal.

Scrisoarea e de următorul cuprins:

„Am cetit în traducere faimosul d-voastre articol, din care v'am tîlmăcit dorința de a-mă vedea tras în țap. Apoi primiți sincera mulțumită pentru atîta amabilitate!”

„Dar' totuși v'ed datoresc cu o rectificare. Anume nu societatea etnografică v'a trimis scrierile volente, ci eu. E adevărat și aceea, că comisiunile acestei societăți sînt compuse din renumiți și eminenți bărbați, — dar' acești bărbați s'au putut acum și mai firm convinge, că pro-cdurile d-voastre față cu nemaghiarii stau în surprînzătoare și brutală contradicție cu civilizațiunea modernă.”

„Primiți expresiunea perfectei mele stime. Cantilli”.

Într'un lung și confuz articol, dl Horváth vrea să comenteze scrisoarea aceasta. Îndrăg frase, ce de multe-ori le-am mai auzit, și cetind articolul până în sfîrșit, nu-ți mai rămîne decît ecoul: *Faptele d-voastre față cu nemaghiarii sînt în flagrantă contradicție cu civilizațiunea modernă*...

Murda azerție despre tragerea în țapă, după-cum zice, nu privește pe dl Cantilli, ci a fost numai o observare ironică, o amenințare satirică pentru agitatorii valahi. Cât ești de cu spirit, dle Horváth...

Nemodestul autor continuă a-și arăta meritele dobîndite în chestiunea de împaciuire a Maghiarilor cu Români, o chestiune ce el a îmbrățișat cu risicul de a-și pierde simpatiile față cu Români, care de o mie de ani împart plăceri și nefericiri cu frații maghiari(!) În decurs de o mie de ani, Români nu au fost neîndreptățiti nici cu un fir de păr... și acum vin ei și mint și falsifică istoria (!!) — (Tot cîntecul cel vechiu...)

Domnule Horváth! Ai fost d-ta vre-odată în clar cu noțiunea adevărului?

Dacă ei fost, atunci bine ai face să nu mai umpli coloanele ficii d-tale cu neadverșuri palpabile, pe care nici cel mai unguresc Jidan nu le crede, și prin care numai d-ta te compromiți ca un patentat falsificator al mamei istorie, care judecă nepreocupată, și de a cărei judecată nu ne temem noi, dar' voi greu v'ed veți pute justifica. Laic chiar și nepriceput în chestiunea română nu vei fi, căci în mijlocul lor ai crescut, și pe ei ar trebui să-i reprezîți, ar trebui cu fruntea în sus, nesfiit să spui ce știi, ear' nu să te sforțezi zadarnic de a seduce opinia! Ori... ceea-ce singur te poate scusa, fîi lipsește adevărata concepțiune a adevărului? Dacă așa stăm, domnule, — regretele mele!

Dorin.

Antisemitismul în consiliul comunal din Viena.

Ședința dela 26 Octomvrie a consiliului comunal din Viena a fost furtunoasă, dovedind că curentul antisemitic acolo crește tot mai puternic.

Consilierul Steiner interpelează pe primarul Dr. Gröbl în privința dării comunale foarte scăzute ce s'a prescriș unei întreprinderi de clădiri în suburbul Döbling, întreprindere care are să coste 1 milion de florini. Steiner s'a folosit în interpelarea sa adusă în scris de cuvintele: „revoltător”, „vătămător simțimentului public de dreptate”.

Primarul protestează în contra acestor expresiuni. Opoziția strigă: Ne auzit așa ceva! Pentru-ce să protesteze?

Void a desvînovăți comisiunea respectivă de dare, opoziția intrerupe pe primarul: Nu e adevărat! Frumos lucru!

Consilierul Gregorig (bătînd cu pumnii pe pupitru): Conștiința foarte elastică are!

Primarul cătră Gregorig: „Moderează-te, dle consilier!”

Consilierul Steiner intrerupe și e chemat la ordina de cătră primar. Opoziția strigă: „Nici pomeneală! Ți-ai găsit-o!”

Gregorig: Asta e scandal nepomenit! (Mare sgomot).

Primarul chiamă la ordina pe Gregorig, care zice: „Mulțumesc frumos; în astfel de împregiurări îmi face onoare!”

Steiner cătră majoritate: „Asemenea răspuns dela un primar este nepomenit!” Primarul îl chiamă la ordina. Steiner strigă: Frumoasă societate!

Primarul: Pentru această expresie, sub care înțelegi, nu-i așa? consiliul comunal...

Steiner: Nu, am înțeles întreg partidul liberal, care asuprește poporul (Mare sgomot).

Primarul îl amenință că îl va exclude din ședința. „Dacă nu se va face liniște, voi proceda cu cea mai mare severitate”.

Consilierul Strobach: Ia, nu te face așa grozav!

Gregorig: Nu ne strică ceea-ce spune; din contră, ne face onoare:

Primarul: „Dle consilier Gregorig, te exclud din ședința de azi!” Se produce un sgomot internal.

Gregorig (trîcînd pe dinaintea primarului și închinîndu-i-se): Foarte mulțumesc. Îmi face mare onoare, de primar, de a fi exclus din cauza acestei frumoase afaceri. (Face încă o adîncă închinăciune cătră preșident spunînd: Am onoare, dle primar! (Pe urmă se recomandă și majorității și ese afară).

Steiner intrerupe de mai multe-ori. Primarul: Dle consiler, și pe d-ta te exclud din ședința de azi (Sgomot și strigăte: Să ne excludă pe toți). Steiner: Dacă vei apăra numai interesele milionarilor, dle primar, bine înțeles că nu vei fi ales altă-dată. (Voci din dreapta: Să ese afară! Din stînga: Jidanii să tacă!)

Steiner: Dle primar, d-ta ești reprezentantul capitalului, ear' nu om al poporului. Ne face plăcere de a fi excluși. (Mare sgomot).

Primarul: Te rog, dle consilier, încă odată să părăsești sala! Steiner: Vreau să-ți spun numai părerea mea. Primarul: Dacă nu părăsești sala...

Steiner: Chiamă numai poliția! Mă recomand, dle primar.

Cățiva consilieri se apropie de Steiner, tare aprins spre a-l liniști. El strigă încă câteva cuvinte cătră consilierul majorității Erndt, care vrea să împingă pe Steiner cătră ușe, dar' nu reușește, fiind împedecat de cătră cons. Strobach, care fi strigă: Cine te plătește pentru serviciile polițienesti? În fine Steiner ese din sală.

Venind la sfîrșitul ședinței Dr. Lueger, spiritele s'au potolit intrucîtva, dar' ședința n'a mai putut ține decît vr'un sfert de cîas.

Junctimul firesc.

„Fejérmegyei Napló” scrie:

Dacă legile votate deja de ambele case vor fi sancționate, atunci creștinii se pot căsători cu Israelii, despre religiuena copilor au dreptul de a dispune, ear' dacă nu dispun ei, copiii urmează după sex confesiunea părinților.

Aceasta însă nu-i trebuie nici creștinului adevărat, nici Israelitului adevărat. O știe aceasta fiecare, și nimeni nu se îndoiește, că politica guvernului nici nu se face în interesul acestora, ci în al altora. Alții împing

și conduce partidul liberal și pe ministeriu, și ori-cine ar fi aceea, este evident, că ei nu pornesc nici din testamentul vechiu, nici din cel nou.

Dar' acestea nu le trebuie nici adevăraților creștini, nici adevăraților Israeliti. Ear' pe ceialtați succesele guvernului nu-i îndestulesc nici atunci, când s'ar sancționa prin recepțiune puțința de a trece la religione israelită și jertfărea pruncilor botezați, fiindcă pe ceialtați nu-i poate îndestuli decât numai starea fără religione, cu nume modern starea neconfesională. Asta o dorește ei.

Sancționarea proiectelor votate până acum s'ant numai arvună pentru efectuarea stării neconfesionale. Fără de aceasta proiectele acelea nu pot sta, și acum legislațiunea trebuie ori să se reîntoarcă, ori să meargă înainte până la înarticulară neconfesionalității.

Acesta este junctumul firesc, pe care îl recomand la atențiunea națiunii, coroanei, bisericii și mai deapropo la a Casei-Magnaților.

Cel-ce primește una, va fi silit să primească și pe celelalte.

Cel-ce nu voește neconfesionalitatea, fărădereligiunea, acela nu poate primi nici una, și prin urmare face destul, dacă doboară proiectele ce mai reteză, pentru-că fără de acestea nici cele deja votate nu pot susta.

Contele Zichy Nándor.

CRONICĂ

La Cluj. Dl Andreiu Baltes, fostul redactor responsabil al ziarului nostru, pleacă astăzi cu trenul dela 10 1/2 seara la Cluj, spre a sta mâne înaintea Curții cu jurați, ca acusat în al douăzeci-și-șasele proces de presă întentat ziarului nostru pentru adresa de aderență din nr. 209 a. tr.

Convorbire în temniță. „Magyarország” de ieri publică o convorbire pe care ar fi avut-o corespondentul seu cu dl Dr. Ioan Rațiu și Dr. Vasile Lucaciu. În numărul nostru de mâne vom publica această convorbire în întregime sa, după-cum o publică și „Magyarország”.

Unirea bisericilor. După-cum se anunță din Roma, Papa Leo XIII. a invitat pe patriarhii bisericilor orientale pentru-ca să trateze cu ei în interesul unirii. În cauza aceasta se află de present în Roma patriarhul Melchiorilor: Josef și patriarhul sirilor Behnam Beni din Antiochia. Patriarhul marioniților Hagg, fiind foarte bătrân nu s'a putut presenta. Și-a trimis însă un reprezentant, pe Ms. Howiek, care încă va lua parte. Era invitat și se aștepta să vină și Azarian, patriarhul Armenilor, dar' n'a venit, a trimis numai un raport.

Dintre cardinali participă tutre alții cardinalul arhiepiscop de Reims (Francia) Langénieux, care a sosit la Roma numai la 21 Octomvrie fiind împedecat, cum se zice, de guvernul francoez tot din considerațiuni politice, Cardinalul Langénieux a fost delegat papal la congresul eucharistic, ce s'a ținut înainte cu un an și jumătate la Ierusalim. Atunci și-a câștigat dînsul informațiuni prețioase despre stările bisericilor orientale. La 23 Octomvrie s'a ținut prima conferență, la care a presidat cardinalul Langénieux și s'a stabilit programul adevăratelor conferențe, ce se vor ține sub presidiul pontificelui Leo XIII. Prima dintre aceste conferențe regulate s'a ținut la 24 Octomvrie și a durat 2 ore. Papa Leo a deschis conferența prin vorbire remarcabilă, apoi a rugat pe cei prezenți să-și exprime pe rînd părerile. Intre cei de față era dela congregațiunea „De propaganda fide” secretarul secțiunii pentru riturile orientale. În săptămăna viitoare se va ține o nouă conferență. În legătură cu aceste conferențe se vorbește, că Papa Leo XIII. vrea să introducă pe patriarhii bisericilor orientale în colegiul cardinalilor, astfel, ca în conclave ei să aibă vot la alegerea Papei. Aceasta ar fi inovațiune însemnată.

Anunț. Societatea de ajutorare „Vasile Nașcu” din Năsăud nu a putut ține adunarea generală convocată pe 4 Octomvrie n. 1897 din cauză că nu a fost presentă majoritatea membrilor recerută în statute. Comitetul acelei societăți în conformitate cu prescriesele statutelor a statorit ca al doilea termen pentru adunarea generală ziua de 4 Noemvrie st. n. 1894. La acea adunare aduce concluse valide majoritatea membrilor prezenți. Se va ține în aula gimnasiului la 10 ore a. m. Ceea-ce se aduce la cunoștiința P. T. membri ai numitei societăți. Năsăud 26 Octomvrie n. 1894 Comitetul.

O întimpinare. Părintele Dimitrie Moldovan, protopop în Sighișoara, ne trimite cu privire la corespondența din Sighișoara publicată în numărul nostru 198 dela 2 Octomvrie n. a. c. o întimpinare mai lungă, din care extragem următoarele: Părintele Moldovan afirmă, că cauza care i-a impus o oare-care rezervă în afacerile vieții publice nu e frica, după-cum zice autorul corespondenței, ci starea sănătății sale sdruncinale și sarcinile oficiale. Tot aceasta e cauza, care l'a reținut dela participarea la ședințele congregațiunii comitatense și dela cooperarea mai activă în cauzele naționale. La grația mai marilor dela comitat, afirmă mai departe, n'a contat și nu contează nici acum. Că a binevenat la timpul seu pe comitele-suprem Bethlen Gábor, aceasta a făcut-o numai din curtoasie. Încât privește

afacerea cu tricolorul învătătorului Pinteza declară, că lucrul nu stă așa cum ni-l-a comunicat autorul corespondenței, ci cu totul altfel. Anume cu prilegiul examenului elevilor clasei a-II-a scriitorul inspectorului regese i-a înmanat părintelui Moldovan o scrisoare din partea inspectorului, prin care acesta îl ruga să provoace pe învătătorul Pinteza a lua tricolorul românesc, căci altfel, va fi pedepsit. La finea examenului, Sfinția Sa a chemat pe învătătorul Pinteza la o parte și i-a comunicat pur și simplu conținutul scrisorii.

Necrolog. Ni-se trimite următorul anunț funebral: Nicolau Popoviciu, preot și protopresbiter gr.-or. în etate de 78 ani, după scurte suferințe astăzi la 7 1/2 ore seara și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului. Rămășițele pământești ale scumpului decedat se vor transporta Luni în 29 Octomvrie n. la 2 ore d. a. în cimiterul gr.-ort. spre odihnă eternă. Subscriși aduc această jalnică și dureroasă știre la cunoștiința tuturor consăngenilor, amicilor și cunoșcutilor. Orăștie, în 27 Octomvrie n. 1894. Albert Popoviciu, v. d. Leontina Dobo de Rusca născ. Popoviciu, Emilia Popoviciu și Maria Popoviciu ca fiu și fiice. Romulus Dobo de Rusca, medicinist, Remus Dobo de Rusca, voluntar ces. și reg. ca nepoți. V. d. Eufrosina Coman născ. Popoviciu ca soră.

Wekerle decapitat. Din Agram i-se scrie lui „Pesti Napló”, că un preot catolic în mijlocul unui societăți a vorbit cu cea mai înverșunată ură despre urzitorul proiectelor păgâne. În ziua următoare societatea se întrunî la casa preotului și spre cea mai mare a lor mirare vîzură portretul lucrat pe pânză al lui Wekerle, acățat de păretele salonului. Și mai mult, portretul era încungurcat de tran-dafiri și palmi. Unul din oaspeți l'a întrebare ce caută acest portret chiar în salon. Preotul răspunde, că portretul a fost aici încă înainte de a fi venit el și după-ce reprezintă pe un antecessor al lui, îl păstrează cu cea mai mare pietate. „Știi pe cine ții în casa d-tale?” întrebă oaspele. — „Pe cine?” — „Pe ministrul Wekerle!” Preotul deveni palid ca un chip de ceară, și indignat până la extrem luă portretul... un moment... și capul lui Wekerle a căzut la pământ despărțit de trup cu — foarfecile preotului catholic.

Rectificare. Sîntem rugați a rectifica o notită apărută în cronica numărului nostru de Mercuri astfel, că nu „reuniunea învătătorilor”, ci 101 inși dintre învătătorii adunați la adunarea din Boita au trimis de-pepe venerabilul președinte al Ligei, și chiar și depeșa a fost semnată „101 conlupători”.

Un subjude pécătos. Ni-se scrie din Bucium, că subjudele de acolo Alexandru Tomuș a denunțat pe mai mulți tineri băieși din comună la pretorul-suprem, că cîntă „Des-teaptă-te Române”, Doina lui Lucaciu etc. În urma acestei denunțări, tinerii au fost citați la 20 c la pretorul-suprem, unde li-s'a făcut un lung interogator. Se-i fie rușine acestui pécătos de fapta sa!

Filoxera. Podgoriile comunelor Vin-țul-de-joș, Borberek și Sibiușeni, de comitatul Albei-inferioare, au fost închise, din cauza filoxerei, cu cordon de pază.

Alegerile în Cernăuți. Se știe, că Mercuria trecută s'a făcut la Cernăuți (Bucovina) alegerea unui deputat pentru parlamentul din Viena. Eată rezultatul acestei alegeri, pe care ni-l comunică „Gazeta Bucovinei”: Alegerea s'a terminat la orele 2 din noapte. Au votat 1657 alegători. A fost ales dl Dr. Josef Rott cu 1089 voturi. Candidatul național român dl baron N. Mustatza a întrunit 563 voturi. Dl Gottfried a avut 1 vot. Au fost două buletinuri anulate și alte două albe.

Serul antidiferite s'a aflat de bun remediu și în contra tuberculosei.

Invențiune utilă — pentru hoși. Un oficer al armatei italiene, dl Fellino, este inventatorul unui nou semnal de alarmă destinat a anunța spargerile cu efracțiune; în momentul când o ușe se strică de reufăcători se produce o explozie. Dl Fellino și-a brevetat invențiunea și s'a pus pe lucru, totuși el a fost tradus înaintea justiției, care l'a condamnat la 5 luni de închisoare, pentru infracțiune la legea asupra materiilor explozibile. Instanța de apel însă a reformat hotărțirea și a achitat pe inventator.

Din public.*)

Convocare.

Adunarea generală a despărțământului XII. Alba-Iulia al „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, conform decizului luat în ședința comitetului, ținută la 7/19 Octomvrie n. c. se convocă în opidul Ighiu, pe ziua de Duminecă în 4 Noemvrie st. n. 10 ore a. m. în școala română. La această adunare sînt rugați a participa în număr cât de mare, atît membrii despărțământului cât și toți Românii iubitori de progres.

Obiectele;

1. Deschiderea adunării prin directorul seu.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacțiua nu primește răspunderea.

2. Raportul comitetului despărțământului despre activitatea sa dela reactivarea despărțământului.

3. Raportul cassarului.

4. Insiuarea membrilor noi și încassarea taxelor dela membrii vechi.

5. Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală viitoare.

6. Propuneri.

7. Disertațiune: Procedura cea nouă civilă în cauze sumare, de avocatul George Filip, explicată pentru popor.

8. Care sînt căile, care conduc la înartarea poporului nostru, disertațiune de protopresbiterul Nicolau Ivan.

Alba-Iulia, în 8/20 Octomvrie 1894.

Diracțiunea.

ULTIMA OARĂ.

Nici nu s'a terminat încă seria de procese întentate ziarului nostru pentru adresele de aderență și procuratura-supremă s'a îngrijit deja de altele noue. Începutul l'a făcut cu numărul nostru 157 dela 8 August a. c. În acela s'a publicat o poesie intitulată „Martirilor dela Cluj”, în care procuratura supremă găsește agitație în contra statului și a împrocesuat-o. Pe astăzi înaintea amezii dñii Alexandru Dordea, redactor responsabil, și Tit Liviu Albini, proprietar-editor, au și fost citați la judele de instrucție Gădri Sándor, spre a li-se lua interogatorul. Amândoi au depus că nu recunosc, că poesia conține agitație în contra statului, nu știu cine e autorul aceleia, dar' primesc responsabilitatea pentru publicare. Numita poesie e subscrisă de pseudonimul Smara.

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI”.

Budapesta, 29 Octomvrie n.

Franz Kossuth a sosit ieri aci. La întimpinarea lui, răspunzînd cuvintelor de bunăvenire, rostite de deputatul Helfy Ignác, Kossuth a declarat, că tendențele pentru care s'a luptat tatăl seu, sînt aplanate. Aceasta avea drept de a refusa împăcarea; el însă n'are drept la așa ceva; se pleacă cu respect înaintea Regelui; stimează pe bărbatul care șede acum pe tron, și ca Rege și ca om. Accentuează din nou, că nu s'a întors acasă pentru a turbura ordinea, ci a lupta cu mijloace legale, în pace, pentru libertatea și independența Ungariei.

Berlin, 29 Octomvrie n. Principele Hohenlohe (până acum guvernator al Alsacei-Lorenei. Redacțiunea „Tribunei”) a primit invitarea împăratului de a fi cancelarul imperiului și totodată și ministrul-president al Prusiei. (Până acum aceste două funcțiuni au fost despărțite dela căderea lui Bismarck încoace. Red. „Trib.”) Köller e numit ministrul de interne al Prusiei.

Londra, 29 Octomvrie n. Ministrul-president Rosebery a ținut ieri în Bradford o cuvîntare, în care spuse, că actuala cameră a Lorzilor este o amenințare națională, ba chiar o provocare la revoluție. Guvernul va propune reforma ei în camera comunelor, ear' dacă casa de sus nu se va învoi, guvernul va apela cătră popor.

Sofia, 29 Octomvrie n. În sobranie, care s'a deschis ieri, deputații au declarat a se strînge în giurul tronului și a lucra împreună cu principele la fericirea patriei. Discursul de tron a fost primit cu sgomotoase strigăte de urra! Ca primum al noiei sobranii s'a ales candidatul guvernamental Dr. Todoroff cu 102 voturi contra 47.

Petersburg, 29 Octomvrie nou. Buletinul despre mersul boalei țarului, împărțit ieri, spune, că în decursul zilei nu s'a întemplat nici o schimbare în boală.

Berlin, 29 Octomvrie nou. Știrile sosită din Petersburg vestesc, că starea țarului e relativ mai bună. Prof-sorul Zacharjin crede, că țarul va pute să iee parte la cununia Tareviciului cu princesa Alice, ce se ține azi. Prof-sorul Grube a făcut ieri prima încercare de a scoate apă din corpul țarului. Operațiua a reușit bine.

Bibliografie.

A eșit de sub tipar interesanta novelă „Aur” de Th. Costin. Recomandăm în atențiunea publicului cetitor această broșură interesantă, ca o lectură plăcută și distrăgătoare. Novela se extinde pe 50 pagine 8' hârtie fină, tipar frumos. Se află de vînzare la „Institutul Tipografic”.

Au apărut:

„Prima carte de cetire și scriere, după metoda cuvintelor normale” și „Prima carte de lectură pentru clasa I. primăvară” de C. Meisner și Victor Dogar. Ploesti. tipografia „Progresul”.

Cele mai bune cărți didactice cu deosebire din punct de vedere al metodului. Ilustrate, hârtie și tipar fin, exterior foarte plăcut, extensiunea 78 pagine: 8' le recomandăm în atențiunea bărbatilor nostri de școală.

Au apărut:

„Căldarul Aurorei” și „Căldarul badei Iuan” în edițiunea tipografiei „Aurora”. A. Todoran în Gherla.

„Neaga oder Frauenherz und Frauenherz” (Neaga sau inima și onarea femeescă) este titlul unei poeme dramatice apărute la Berlin de pseudonimul C. F. Armin, sub care se ascunde un cunoscut poet german de aici din Transilvania. Poeumul, scris în versuri ușoare și limbă clară curgătoare, este inspirat de prea frumoase sentimente patriotice și umanitare, care se cristalizează în dorul poetului de a-și vedea patria ardeleană fericită și popoarele ei înfrățite. Cât de obiectiv este autorul în judecarea popoarelor ardelen și cât de plin de dragoste pentru noi Români, căroră le recunoaște toate calitățile și toate nedreptățile ce sufer, se vede din împregiurarea, că eroina poemului și totodată cel mai frumos caracter din el, este o Româncă. Recomandăm și publicului nostru lectură acestei cărți cu laudabile tendențe. Se află în deposit și la „Institutul Tipografic”.

Prețul mărfurilor.

Plaja din Mediaș, în 25 Oct n. Grâu frumos ectolitra fl. 4.50 până fl. 5.—, grâu mesteac fl. 3.70 până fl. 4.—, sêcără fl. 2.90 până fl. 3.10, cucuroz fl. 3.50 până fl. 4.75, ovêș fl. 3.— până fl. 2.10 orz fl. — până —, sêmînță de cânepă fl. — până fl. —, sêmînță de in fl. — până fl. —, fasole fl. 4.— până fl. 4.50, mazere fl. 4.— până fl. 4.25, linte fl. — până fl. —, cartofi fl. 1.— până fl. 1.50 mlăiaș fl. — până fl. —, sêu brut 100 onilo fl. 22.— până fl. 24.—, luminări turnate de sêu fl. 3.— până fl. 40, unsoare de porc fl. 55 până 60, slănină fl. 5.— până fl. 68, cânepa fl. 30.— până fl. 32.— feu 4.10 până fl. 1.80, săpun 100 buc. fl. 20 până fl. 30.—, spirt pro 100 litre % fl. 55.— până fl. 57.—, carne de vită chilo 40 până — cr., carne de vițel 40 cr. până 44 cr., carne de porc cr. 40 până 48, carnea oasie 28 cr. până — cr., oasă 4 cu 1) cr.

Tirgul de rimători în Steinhilbrich. În 22 Oct n. s'au notat: ungurești bătrâni grăi 40 — cr. până 40 1/2 cr., de mijloc 40 — cr. până 40 1/2 cr., ungurești grăi tineri 41 1/2 cr. până 42 — cr., de mijloc 42 1/2 cr. până 43 — cr., ușori 45 — cr. până 47 — cr. arăria țerănoasă grăa 40 — cr. până 41 1/2 cr. de mijloc 42 — cr. până 42 1/2 cr., ușoră 45 — cr. până 47 — cr., românești, de Bakony, grăi — cr. până — cr., transito grăi — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., ușoră 45 — cr. transito ușori — cr. până — cr., transito sêrbesci grăi 42 — cr. până 42 1/2 cr., transito de mijloc 42 — cr. până 43 — cr., transito ușori 4) — cr. până 42 — cr.

Căldarul zilei.

18/30 Octomvrie 1894

Italian: S. Ap. și Ev. Luca. Gregorian: Claudiu. Soarelui: Răsare 6.06 apune 5.29 m.

Buletin meteorologic.

Table with 5 columns: Presiunea atmosferică în mm., Temperatura după Celsius, Maximul și minimul de temperatură, Direcțiua vîntului, Observații. Row 1: 783, -1.3, +7.6, +14.2 -1.4, VO.

Din țeară 27 Oct. n. 7 care diminează.

Table with 5 columns: Stațiunile, Presiun atmosfer. în mm., Temperatura Celsius, Vîntul direcțiua și forța. Rows for Budapesta, Sătmar, Cluj, Orșova, Arad, Panciova.

Sosiți în Sibiu.

La 25 Octomvrie u H tel Neutheer: E. Fischer din Budapesta, E Zanko, cu soția, silvicultor, din Făgăraș. I. Posselt, Robeteș, comerciant din Viena, Hotel Habermann: Ana Zizeon.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 26 Oct. n. 1894.

Table with multiple columns: Sămînțe, Prețul per 100 chilogr., Prețul per 100 chilo. Rows for Grâu, Bănuțene nou, Grâu dela Tisa, Grâu „Pesta”, Grâu de Alba-Reg., Grâu ung. de Nord, etc.

Cursul pieței din Sibiu.

Table with 2 columns: Hartie-monetă română, Liro turești, Imperiali, Ruble rusești. Values for Cump. 9.79 vînd. 9.90, 11.15, 11.20, 10.—, 10.10, 1.32, 1.50.

Bursa de Budapesta.

Table with 2 columns: Renta de aur ung. 6%, de aur ung. 4%, unq. val. cor. 4%, Imprumutul căilor ferate ung., Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung., etc.

Bursa de Viena.

Table with 2 columns: Renta de aur ung. 6%, de aur ung. 4%, unq. val. cor. 4%, Imprumutul căilor ferate ung., Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung., etc.

Bursa de București.

Table with 2 columns: Din 12 Oct. v. — 4 ore p. m. Cassa, Renta rom. per 1875 5%, română amort. 5%, (Schuldverschreib), Oblig. de stat C. F. R. 6%, etc.

Schimb

Table with 2 columns: Londra 3 luni, Berlin 3 luni, Paris 3 luni, Viena, Agio.

Pentru redacțiune responsabil: Ioan Ciotea. Proprietar și editor: T. Liviu Albini.

